

De Kongelige Ordeners Historiograf

Amalienborg

Efter Ønske sender jeg herved min Levnedserbetning.

Undertegnede, Vandrelærer Jørgen Peder Jørgensen er født paa Gaarden "Sølyst" paa Store Magleby Fællede, Amager, den 18. December 1894 som den ældste af fem Sødskende.

Min Fader, afdøde Gaardejer Peder Jørgensen stammer fra Kongens Lyngby. Han kom som ung til Amager, hvor han blev Forvalter paa "Aflandshagegaard" paa Øens Sydspids. Der blev han Nabo til Familien Hans Petersen paa "Sandagergaard" og gift med min Moder Anna født Petersen. Min Moder stammer fra de gamle Amagerslægter og bærer endnu den gamle hollandske Amagerdragt.

Min Fader købte og overtog Gaarden "Sølyst" Foraaet 1894.

Min Fader døde den 4. Januar 1951 og blev begravet paa Store Magleby Kirkegaard den 10. Januar. Gaarden er nu overtaget af min Broder Anders Jørgensen.

Jeg gik i Skole i Store Magleby søndre Skole, hvis Lærer var Christoffer Nielsen, der senere tog Tilnavnet Elmer. Jeg var den første Nybegynder i den dengang nye Skole. Der gik jeg i Skole til jeg Foraaet 1909 blev konfirmeret den 18. April af Pastor Baumann. De følgende Aar indtil Efteraaet 1918 virkede jeg som Landmand hjemme paa Gaarden.

Foraaet 1912 meldte jeg mig som Frivillig i Københavns Amts Skyttekorps. Dette havde foruden en Rytter- ogsaa en Rekylskytteafdeling i Store Magleby. Jeg kom til Rekylskytteafdelingen. Afdelingen deltog i flere Øvelser i Hovedafdelingen. Jeg erindrer at jeg var med til en stor Pinseøvelse ved Køge, en anden nord for København og en paa Amager. Da Krigen udbrød 1914 mødte Afdelingen til at begynde med til Øvelse hver Aften. Efter nogle Ugers Forløb kaldtes der kun til Øvelse Lørdag Aften og om Søndagen. Jeg erindrer en Søndag Aften, da vi laa syd for Kongelunden, at et tysk Luftskeib fløj inde over Køge Bugt. Jeg blev i Korpsset indtil jeg indkaldtes til Militærtjeneste den 1. Juni 1915.

Fra mit 17de Aar til jeg blev indkaldt som Soldat var jeg ogsaa Medlem af Amagerland Skytteforening og deltog i Skydningerne paa dens Baner ved Maglebylille.

Jeg aftjente min Værnepligt som Infanterist Nr. 110 ved 13. Bataillon ved Aarhus Rekrutskoles 4. Kompagni.

De sidste Krigsaaar besøgte jeg Handels- og Sprogkursus i København.

Den 11. November 1918 begyndte jeg som Elev paa Tune Landboskole, hvor Niels Bredkjær var Forstander. Der var jeg indtil April 1919.

Fra Maj 1919 til November 1921 var jeg Forvalter paa Sogneraadets Formand Dirch Dirchsens Gaard i Store Magleby.

1919 blev jeg valgt til Formand for Amager konservative Ungdomsforening, en Post, jeg havde indtil Foraaret 1923.

Fra Efteraaret 1921 til jeg 1923 forlod Amager, arbejdede jeg hjemme paa Gaarden "Sølyst". I denne Periode var jeg meget aktiv indenfor det politiske Liv især indenfor K.U. Var en Periode Medredaktør af Bladet "Konservativ Ungdom". Desuden deltog jeg i det nationale Arbejde indenfor de sønderjydske Foreninger. 1921 organiserede jeg en Tur til Amager for 21 unge Sydslesvigere fra Egnen vest for Flensborg. Samme Efteraar var jeg paa min første Tur til Sydslesvig, besøgte alle de Sydslesvigere, der havde deltaget i Turen til min Fødeø og deltog i flere af deres Møder, blandt andre i Ellund og Medelby. Ved denne Lejlighed var jeg paa min første Cykletur til Slesvig og Danevirke. Da havde jeg ikke tænkt mig, at jeg senere skulde komme til at vise tusinder af Landsmænd hjemme fra rundt til og paa de gamle Volde hernede.

Ved et sønderjydske Møde i Store Magleby Kro var jeg kommet i Forbindelse med Fru Jutta Skrumsager Madsen fra Hauchsvej i København. Da jeg ved Juletid 1922 rejste en Tur til Sydslesvig, fik jeg den Opgave at se paa den Bygning i Lollfod i Slesvig, der senere blev det danske Forsamlingshus "Slesvighus". Jeg kom ved denne Lejlighed i Forbindelse med en af Sydslesvigernes store Førere nu afdøde Gaardejer Peter Lassen, Strukstrup, der var Formand for den slesvigske Forening for Gottorp Amt og dennes Næstformand Tømrer Fr. Ilper i Slesvig By. I Marts 1923 var jeg igen af Slesvig og var ved denne Lejlighed med til at ordne Købet af "Slesvighus". Jeg blev i Slesvig indtil i Oktober for at tilse Istandsættelsen af Bygningen.

Den 3. November 1923 begyndte jeg som Elev paa Askov udvidede Højskole. Mit Maal var at komme til at optage et Arbejde blandt vore Landsmænd i Sydslesvig. Sommeren 1924 fortsatte jeg paa Askov Højskolelærerkursus. Jeg gennemgik desuden et Kursus i Sløjd, et i Husflid og et i Gymnastik. Naar jeg skulde til Sydslesvig, maatte alle "Vaaben" være smedet. Jeg havde oplevet den Skuffelse at se Sydslesvig ladet udenfor. Mit største Ønske var at komme ud paa en af de frisiske Øer, hvor der havde været afgivet mange danske Stemmer ved Afstemningen.

Den 1. November 1924 gik jeg over Grænsen og meldte mig hos Skoleforeningen. Siden da har jeg virket som dansk Vandrelærer i Sydslesvig. Jeg blev straks anvist Bolig, et Værelse, paa "Flensborghus" i Flensborg. Den første og anden Vinter med underviste jeg saa i Langbjerg, Valsbøl og paa Østerbymark. Om Sommeren gav det ingen Løn, hvorfor Vandrelærerne henvistes til at vende tilbage til Danmark. Jeg havde i Vinterens Løb sparet lidt sammen, saa jeg blev. Der var endnu ingen Landbrugskonsulent i Sydslesvig, hvorfor jeg den første Sommer tog et Arbejde op som Landbrugskonsulent, desuden deltog jeg i Ungdommens Arbejde indenfor den frie Idræt og paa anden Maade, hvor der kaldtes. Det blev dog mest Mellemslesvig. Vinteren 1925/1926 kom jeg en Gang om Ugen til Slesvig, hvor jeg underviste i Gymnastik og Husflid. Foraaret 1926 rejste jeg saa helt til Slesvig, hvor jeg saa har haft min Bopæl siden. De danske Børn maatte endnu gaa i tysk Skole, hvorfor de, ligesom andre Steder i Sydslesvig, udenfor Skoletiden undervistes af Vandrelærer. En dansk Børnehave oprettedes den 12. Juni 1928 og en dansk Skole den 14. November 1930, den senere Ansgar Skole.

Den 8. September 1928 blev jeg gift med Paula Hannberg fra Slesvig. Min Kone havde dengang været Elev paa Rens Efterskole og senere hos Forstander Aage Møller paa Rønshoved Højskole. Vi blev først, hvad Loven byder, borgerligt viet paa Byens Raadhus i Stændersalen. Om Eftermiddagen fandt den kirkelige Vielse Sted i den danske Menigheds Kirkesal i Slesvighus. Vielsen blev foretaget af nuværende Biskop Noack i Haderslev, der dengang var dansk Præst i Flensborg og for Slesvig danske Menighed.

I vort Ægteskab er der tre Børn:

Dirch Gorm født den 2. Oktober 1932.

Asfrid Anna Dorn født den 3. November 1935.

Ingrid Marchen Sonja født den 23. April 1940.

Det første Aar boede vi i Slesvighus. Siden Sommeren 1929 har vi haft vor Bolig i Huset Flensborggade 3.

Da Ansgar Skolen var bygget og taget i Brug Efteraaret 1931 og der nu virkede to Lærerkrafter, lagde jeg mit Undervisningsarbejde mere og mere ud over Landet, hvor der blev kaldt stærkt ! Det blev baade i Tumby, Strukstrup og Tolk i Angel, Mysunde og Egernførde og i Tiden 1933-1936 i Tønning og Frederiksstad. Fra disse Steder ønskede man stærkere og stærkere at komme i Forbindelse med det danske Sprog. Jeg blev ved i Tønning indtil den danske "Uffeskolen" blev indviet Efteraaret 1935. Det skete den samme Dag, Hermann Göring kørte igennem Tønning for at indvie Hermann-Göring Kogen ude i Ejdersted. Næste Vinter fortsatte jeg i Frederiksstad, hvor der ogsaa ønskedes en dansk Skole. Dette blev dengang forpurret. Værten, der stillede Stuen til Raadighed for Danskundervisningen, blev truet med at faa sin Ejendom beslaglagt og selv komme i Koncentrationslejr, hvis han blev ved. Jeg holdt dog Forbindelsen med Hjemmene derude gennem Resten af Nazitiden og Krigen tilende. Det var dog umuligt at holde Møder af nogen Art. Først efter Krigen er den danske Undervisning taget op igen. Nu findes der en stor dansk Skole i Hans Helgesens By.

I Slesvig blev jeg bedt om at lede det danske Ungdomsarbejde, hvad jeg gjorde i 15 Aar indtil efter Krigens Slutning, da Ungdomsforeningen blev delt i flere Afdelinger. Dette Arbejde blev i Krigsaarene mest lagt an paa at holde en levende Forbindelse med de unge Mennesker, baade mandlige og kvindelige, der kaldtes bort fra Hjemstavnen. Dette gjaldt ikke mindst Forbindelsen med Soldaterne ude ved Fronterne. Blev udnævnt til Æresmedlem i Ungdomsforeningen.

Efter Krigens Slutning samledes mit Arbejde mere og mere i Kontoret – Vandrelærerens Kontor – under Dansk Skoleforening. De mange nye Skoleønsker og de store Ungdomsskarer, ikke mindst dem, der ønsker at komme paa Skoler i Danmark, giver Arbejde i stort Maal.

Slesvighus Bogsamling havde jeg ledet i alle Aarene indtil efter Krigen. Da maatte Bogsamlingen forøges med et stort Antal nye Bøger, og der maatte ansættes en Bibliotekar.

Siden April 1930 har jeg haft det stedlige Tilsyn med de danske Kriegergrave i Slesvig og Omegn. Det vil sige alle Gravene syd for Flensborg Amt. Først var det under Oberst L. U. Dornonville de la Cour, siden Juni 1938 under Oberst W. E. O. Lawaetz,

og siden Foraaret 1948 under Oberst Harding Sonnes Tilsynsførelse og aarlige Inspektion.

Jeg kan ikke slutte uden at nævne, at min megen Færden i Naturen, først paa Gaarden hjemme, tæt ved Stranden, en Del sammen med Fasanjæger Albrechtsens Børn i Kongelunden, allerede som Dreng gav mig stor Interesse især for Fuglelivet. Siden 1916 har jeg været Medlem af Dansk Ornithologisk Forening. Var med paa flere af Foreningens Ekskursioner i Københavns Omegn. Var med kendte Ornithologer som E. Lehn Schiøler og A. Koefoed paa flere Ture til Saltholmen. Ornithologien har jeg siden haft rig Lejlighed til at dyrke i Sydslesvig og har efter egne Iagttagelser indrettet et Kartotek over Fuglelivet i Sydslesvig.

Slesvig Paasken 1951